

Brüsszel, 2016.2.29.
COM(2016) 93 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A Schengeni Információs Rendszer második generációjában (SIS II) tárolt ujjnyomatok alapján történő személyazonosításra szolgáló technológia rendelkezésre állása és alkalmazhatósága

1. BEVEZETÉS

A névváltoztatások és az álnevek vagy hamis okmányok használata miatt egyre nagyobb nehézséget jelent a személyazonosság megállapítása. A schengeni térségbe való szabálytalan belépéshez és az azon belüli szabálytalan mozgáshoz egyre gyakrabban használnak hamis okmányokat. A *Frontex 2015. évi éves kockázatelemzése* szerint 2014-ben a harmadik országokból az Unió területére, illetve a schengeni térségbe történő belépésekkel kapcsolatban megközelítőleg 9 400 okmányhamisítási esetet észleltek, ami enyhe csökkenést jelent az előző évhez képest. Az Unió, illetve a schengeni térségen belüli mozgáshoz kapcsolódóan ezzel szemben jelentősen több esetről számoltak be: 2013 és 2014 között a jelentett esetek száma 7 867-ről 9 968-ra emelkedett (+27 %).

Az okmányhamisítók a határbiztonság mellett az EU belső biztonságát is veszélyeztetik. A rendőrség által keresett személyek gyakran elfedik személyazonosságukat és több álnevet használnak. Egyes olyan személyek, akik a schengeni térségbe való beutazási tilalom hatálya alatt állnak, származási országukban legálisan megváltoztathatják személyazonosságukat, hogy elkerüljék a leleplezést. Ebben az összefüggésben megbízható módszerre van szükség a személyazonosság megállapításához. Az ujjnyomatok használata a határőrök és a bűnüldöző szervek tagjai számára egyaránt hatékony módszert kínál a hatóságok által keresett személyek azonosításához és az okmányhamisítás eseteinek észleléséhez.

Az, hogy a közelmúltbeli párizsi terrortámadásokkal kapcsolatban is sor került úti okmányok csalárd felhasználására, szintén megerősíti egy olyan eszköz szükségességét, amely lehetővé teszi a személyazonosság ujjnyomatok alapján történő megállapítását. Ezzel összefüggésben a Tanács 2015. novemberi következtéseiben hangsúlyozta az ellenőrzések megerősítésének és a szisztematikus ellenőrzések lefolytatásának fontosságát. Jelenleg nincs olyan uniós szintű rendszer, amely lehetővé teszi a személyek ujjnyomatok alapján történő ellenőrzését.

A Schengeni Információs Rendszer (SIS) második generációja 2013. április 9-én lépett működésbe. Újdonság, hogy az ujjnyomatokat a központi rendszerben tárolják. Az ujjnyomatokat jelenleg egy – általában név és születési idő alapján végzett – lekérdezés révén megtalált személy személyazonosságának *megerősítésére* használják. Ez egy „egy az egyhez” típusú lekérdezés, vagyis a személy ujjnyomatait a SIS-ben tárolt ujjnyomatsorozatok közül eggyel hasonlítják össze. Ahhoz azonban, hogy lehetővé váljon egy személy ujjnyomat alapján való *azonosítása*, tovább kell fejleszteni a jelenlegi bűnüldözési gyakorlatot: a kizárólag ujjnyomatok alapján végzett azonosításhoz egy személy ujjnyomatait egy „egy a sokhoz” típusú lekérdezés keretében kell összehasonlítani az összes ujjnyomatsorozattal. E funkció működéséhez be kell vezetni egy automatikus ujjnyomat-azonosító rendszert (AFIS).

Már számos nemzeti és határon átnyúló együttműködést szolgáló adatbázisban használják sikeresen az AFIS-t. Kézenfekvő uniós példa a Vízuminformációs Rendszer (VIS) és az Eurodac.

A SIS II-ről szóló határozat¹ 22. cikkének c) pontja és a SIS II-ről szóló rendelet² 22. cikkének c) pontja biztosítja az AFIS használatának jogalapját. Mielőtt e funkciót bevezetnék, a Bizottság köteles a szükséges technológia rendelkezésre állásáról és alkalmazhatóságáról jelentést előterjeszteni, amelyre vonatkozóan az Európai Parlamenttel konzultációt folytat. E jelentés célja az említett követelmény teljesítése, valamint annak megerősítése, hogy az ujjnyomat-azonosítási technológia rendelkezésre áll és a SIS II-be való bevezetésre kész.

Az alkalmazhatóság és a rendelkezésre állás mértékét a SIS II – számos, megfelelő és egyedi megoldást igénylő technikai és szervezeti kihívást tartogató – különleges helyzetének és jellemzőinek összefüggésében kell értékelni. Ez, a Bizottság Közös Kutatóközpontjának (JRC) tanulmányára³ támaszkodó jelentés ismerteti továbbá a SIS-szel összefüggő technikai és szervezeti követelményeket, leírja az ujjnyomatok operatív felhasználásának tipikus forgatókönyveit, valamint ajánlásokat tartalmaz az AFIS funkció sikeres bevezetésére vonatkozóan.

2. A JRC TANULMÁNYA ÉS ANNAK MEGÁLLAPÍTÁSAI

A „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram⁴ a technológiák alkalmazhatóságának és rendelkezésre állásának mértékét egy kilencfokú skálán jelöli, amelyen az 1-es szint azt jelenti, hogy megfigyelték a technológia alapelveit, a 9-es szint pedig azt, hogy az adott rendszer operatív környezetben való működése igazolt. Az AFIS technológiát a 9-es szintre sorolják be, mivel számos ilyen rendszer működik világszerte.

2.1. Az AFIS technológia áttekintése

2.1.1. Teljesítmény

A JRC áttekintette a teljesítmény értékelését célzó legjelentősebb független kezdeményezéseket, és azonosította, hogy a SIS szempontjából melyek a relevánsak. Három kulcsfontosságú megállapítást emeltek ki:

- Az AFIS pontossága teljes mértékben az értékeléshez használt adatoktól és azok minőségétől függ.
- Az AFIS teljesítményét ezen kívül befolyásolhatja még a lekérdezéshez használt adatbázis mérete, az egyes lekérdezésekhez használt ujjnyomatok száma és a várt válaszidő.

¹ A Tanács 2007. június 12-i 2007/533/IB határozata a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 20-i 1987/2006/EK rendelete a Schengeni Információs Rendszer második generációjának (SIS II) létrehozásáról, működtetéséről és használatáról.

³ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC97779>.

⁴ https://ec.europa.eu/research/participants/portal/doc/call/h2020/common/1617621-part_19_general_annexes_v.2.0_en.pdf

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/other/wp/2016-2017/annexes/h2020-wp1617-annex-ga_en.pdf

- Az értékelések azt mutatják, hogy jó adatminőség és 10 ujjnyomatot 10 ujjnyomattal összevető lekérdezések esetén az AFIS technológia igen nagy pontosságú, hibaaránya körülbelül 0,1 %.

2.1.2. Minőség

Számos tanulmány és referenciamutató kimutatta, hogy a biometrikus rendszerek teljesítménye a bevitt minták minőségétől függ. A minőség javulása lehet technikai jellegű, összefügghet a normákkal vagy akár a nyomatok rögzítésének módjával – elektronikus szkennelés útján (ún. „live-scan”) vagy kézi eljárással, tinta segítségével rögzített nyomatok. A legjobb minőség biztosítása érdekében az előnyben részesített rögzítési mód a tapasztalt eszközező felügyeletével végzett elektronikus szkennelés. Ugyanakkor még mindig léteznek tinta segítségével rögzített, majd az adatbázisba utólag beszkenelt nyomatok. A rendszernek magában kell foglalnia a gyenge minőségű nyomatok észlelésére szolgáló folyamatokat.

Az alábbi területeken a folyamat elejétől a végéig a lehető legjobb minőségre kell törekedni:

- a nyomatok rögzítése;
- a nyomatok minőségének technikai értékelése;
- rendszeralapú megoldások a nyomatok összehasonlításának biztosítására;
- a legjobb minták használata;
- a rendszer és az azt használó személyek teljesítményének nyomon követése.

Az átfogó tanulmány a minőség szempontjából legnagyobb kihívást jelentő területre is kitért, nevezetesen a bűncselekmények vagy incidensek helyszínén talált „látens” ujjnyomatokra.

A látens ujjnyomatokat kizárólag lekérdezési célokra fogják használni. A SIS várhatóan csak azonosított személyektől származó, 10 nyomatból álló, teljes készleteket tárol majd.

A legtöbb meglátogatott tagállamban a minőséget ún. „többszörös adatkészletek” révén is biztosítják. Amennyiben egy személytől több alkalommal – például minden egyes letartóztatásakor – vettek ujjnyomatot, a nyomatokat eltárolják. A készletekben szereplő egyes nyomatok minőségi pontszámuk alapján egyenként összehasonlíthatók, és a 10 legjobb minőségű nyomatból össze lehet állítani egy összesített készletet. Ezt a megközelítést a SIS esetében is lehetne alkalmazni.

Meghatározó kérdés a minőségmérési mechanizmusok beágyazása az AFIS-ba a teljesítmény javítása érdekében. A minőség tekintetében hat kulcsfontosságú megállapítást kell figyelembe venni:

- Az AFIS teljesítménye teljes mértékben attól függ, hogy milyen minőségű adatokkal (vagyis nyomatokkal) működtetik.
- A nyomatok minőségére számos tényező gyakorolhat hatást. Ezek között vannak befolyásolható tényezők (például az érzékelő tisztasága), valamint olyanok, amelyek nem befolyásolhatóak (például a kétkezi munka miatt megkopott ujjbegyek).

- Az ujjnyomatok minőségének mérésére szolgáló automatikus mechanizmusok létfontosságú szerepet játszanak az AFIS-ba bevitt adatok minőségének ellenőrzése szempontjából.
- A különböző típusú nyomatok különböző minőségi szinteknek felelnek meg. Az AFIS-nak a következő főbb típusokat kell kezelnie: tinta segítségével rögzített/elektronikusan szkennelt, átforgatott/sík/látens.
- Az AFIS teljesítménye szempontjából a legnagyobb kihívást a látens ujjnyomatok jelentik, mivel ezek minősége nem befolyásolható.
- Habár a nyomatok minőségének mérésére nincs szabványosított módszer, az *NFIQ* és *NFIQ-II* (az Amerikai Nemzeti Szabványügyi és Technológiai Intézet (NIST) szerinti ujjnyomatkép-minőség) rendszereket megbízhatóan magas teljesítményüknek és jó elérhetőségüknek köszönhetően gyakorlatilag normaként alkalmazzák.

2.2. A nemzeti AFIS közös használata

A tanulmány meghatározta az ujjnyomatok felhasználásának tipikus eseteit. A SIS céljai szempontjából legfontosabb felhasználási mód esetében a személy – például egy letartóztatott gyanúsított – a nyomatok rögzítésekor jelen van. Két paramétert kell meghatározni:

- az összehasonlítási eljárás várt legkisebb pontossága;
- a megengedett leghosszabb válaszidő.

Ilyen eset például, amikor egy letartóztatott gyanúsítottat bevisznek a rendőrszere, és ott ujjnyomatot vesznek tőle. A 10 nyomattól álló adatkészlet alapján lekérdezést végeznek a központi ujjnyomat-adatbázisból. Találnak egy egyező, 10 nyomattól álló adatkészletet, amelyet a személy egy korábbi letartóztatásakor rögzítettek. A személy mindkét adatkészlet rögzítésekor jelen volt, ezért jó minőségre lehet számítani. Mivel a személy valószínűleg több óráig őrizetben van, nincs szükség rövid válaszidőre.

Ezzel ellentétben, amikor gyors ellenőrzésre van szükség – például egy repülőtéri ellenőrzőpontnál –, akkor lehet, hogy csak két ujjat szkennelnek.

Az ellenőrzés várt pontossága alacsonyabb, de a két nyomat rögzítése és az összehasonlításához használt 10 nyomat még így is jelentősen befolyásolható. Mivel a személy nincs letartóztatva, inkább másodpercekben, mintsem percekben mérhető rövid válaszidőt várnak el. Egyezés esetén elkülönített helyen történő ellenőrzés végezhető 10 nyomattól álló teljes mintán alapuló lekérdezéssel.

2.3. Az Eurodac és a VIS

A SIS szempontjából esetleg lényeges tanulságok levonása érdekében tanulmányozták a két meglévő, AFIS technológiát használó uniós rendszert.

Az eu-LISA 2014. évi éves jelentésében foglaltak szerint az Eurodac 2,7 millió (10 nyomattól álló) ujjnyomatrekordot tartalmazott, és összesen 756 368 tranzakciót végeztek. A beépített minőségügyi eljárások miatt visszautasított, a követelményeknek nem megfelelő nyomatok aránya 4,49 % volt, ezért ezeket a nyomatokat újra rögzíteni kellett és be kellett vinni a

rendszerbe. Az adatbázis mérete megközelíti a SIS potenciális méretét, a tranzakciók mennyisége azonban sokkal kisebb, a válaszidő pedig sokkal hosszabb a SIS esetében elvárnál. Az Eurodacban egy sürgős összehasonlítás egy órán belül zajlik le, míg a SIS esetében – az igen szerteágazó felhasználási forgatókönyvek miatt – az elvárt idő másodpercekben lenne mérhető.

A VIS körülbelül 20 millió (10 nyomatból álló) ujjnyomatrekordot tárol. A VIS általában a határoknál végzett ellenőrzések lefolytatására szolgál, vagyis annak megállapítására, hogy az adott személy azonos-e az eredeti vízumkérelmezővel. Mindazonáltal új vízumkérelmezők esetében és elkülönített helyen történő ellenőrzések során „egy a sokhoz” típusú lekérdezéseket is végeznek a VIS-ben 10 nyomatból álló teljes ujjnyomatsorozatok használatával. Átlagosan 20 000–30 000 ilyen jellegű azonosításra kerül sor naponta, és az azonosítások száma csúcsidepszakban eléri az óránkénti 3 000-et. Az azonosításnál elvárt válaszidő 20 percnél rövidebb (3 másodpercnél rövidebb a tipikus határforgalom-ellenőrzés esetében, melyet legalább egy, legfeljebb négy ujjnyomat használatával és „egy az egyhez” típusú ellenőrzéssel hajtanak végre).

2.4. Tagállami és harmadik országbeli AFIS

A tanulmány kimutatta, hogy a tagállamok nemzeti bűnügyi rendőrségeinek AFIS rendszerei a bennük tárolt terjedelmes nyilvántartások miatt nagyobbak lehetnek, mint a SIS AFIS előrelátható mérete. Az Egyesült Államokban tanulmányozott két rendszerben több tízmillió rekordot tárolnak. A SIS csak személyekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzésekhez társítva tudja tárolni a nyomatokat. A SIS 2015. január 1-jén valamivel kevesebb mint 800 000 személyekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzést tárolt.

2.5. Az AFIS technológia bevezetésével kapcsolatos kihívások

Az AFIS technológia bevezetésével kapcsolatos kihívások a következő címszavakban foglalhatók össze:

- Felhasználási esetek
- Teljesítmény
- Minőség
- Sebesség (válaszidő)
- Az adatbázis mérete
- Összehasonlítási kapacitás
- Tranzakciók/összehasonlítások száma csúcsterhelés idején
- A keresések kezelésének stratégiája
- Adatcsere-formátumok
- Rendszerfelépítés: központosított vagy több helyszínen
- A feldolgozott adatok típusa – a nyomatok formátuma
- Látens ujjnyomatok

2.6. Következtetések

Az e fejezet bevezetésében állítottaknak megfelelően a technológia rendelkezésre áll és bevezetésre kész. A Bizottság kiemelte a kezelendő kihívásokat is. A sikeres bevezetésre és az említett kihívások kezelésére vonatkozó ajánlásokat a 4. fejezet ismerteti.

3. A SIS RÉSZÉT KÉPEZŐ AFIS

A SIS AFIS-nak a rögzített ujjnyomatrekordok minden típusát kezelnie kell. Ezek az alábbiak:

- sík és átforgatott ujjnyomatok;
- gyors ellenőrzések, például csupán két ujj szkennelése alapján;
- bűncselekmények helyszínéről származó látens ujjnyomatok.

3.1. Adatvédelem

A SIS II keretében az ujjnyomatok bármilyen jellegű feldolgozásának – ideértve a tárolást és az azonosítás céljából történő felhasználást is – a SIS II jogi eszközökben foglalt vonatkozó adatvédelmi rendelkezéseknek, valamint a 95/46/EK irányelvet⁵ és a 2008/977/IB kerethatározatot⁶ végrehajtó, hatályos nemzeti adatvédelmi rendelkezéseknek megfelelően kell történnie. Minkét jogi eszköz a harmadik országbeli állampolgárok és az uniós polgárok ujjnyomatainak feldolgozására egyaránt alkalmazandó. Az ujjnyomatok bármilyen jellegű felhasználása kizárólag az uniós vagy a tagállami jogszabályok által megengedett keretek között történhet. A célhoz kötöttség elvével összhangban világosan meg kell határozni az ujjnyomatok SIS II-ben történő felhasználásának célját és módját. Az ujjnyomatok feldolgozása nem lépheti túl az általános érdekeket szolgáló cél szempontjából szükséges és arányos mértéket, és arra vonatkozóan szükség szerint megfelelő biztosítékok írhatók elő. Az ilyen jellegű új funkciók SIS II-be történő bevezetése során tiszteletben kell tartani a beépített és az alapértelmezett adatvédelem elveit.

3.2. Az ujjnyomatok SIS keretében történő használatának forgatókönyvei

A SIS keretében végzett, ujjnyomatokkal kapcsolatos tranzakcióknak várhatóan két típusa lesz:

- Figyelmeztető jelzés létrehozása/frissítése nyomatok csatolásával.
- Lekérdezés a SIS adatbázisából név és születési idő helyett ujjnyomatok használatával. Ezt a lekérdezést új figyelmeztető jelzés bevitele előtt is el kell végezni annak ellenőrzése céljából, hogy az adott személy nem szerepel-e az adatbázisban egy másik figyelmeztető jelzéshez társítva.

Amennyiben rendelkezésre állnak nyomatok, akkor azokat csatolni kell a SIS-ben szereplő figyelmeztető jelzésekhez. A következő alszakaszok ismertetik azokat a helyzeteket, amikor a

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1995. október 24-i 95/46/EK irányelve a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról.

⁶ A Tanács 2008. november 27-i 2008/977/IB kerethatározata a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről.

nyomatok megtalálhatók a SIS-ben. Minden egyes esetet összevetettek a tagállami AFIS-okban már feldogozott hasonló felhasználási esetekkel. A forgatókönyvtől függően az esetek nagy része megfelel a JRC által készített tanulmány azon részében szereplő felhasználási esetnek, amely a 10 nyomatot 10 nyomattal összevető ellenőrzéseket ismerteti.

Az operatív kihívást jelentő esetek kivételével általánosságban elmondható, hogy a nyomatok jó minőségűek, mivel a személytől újonnan vett nyomatok és az adatbázisban tárolt ujjnyomatsorozatok egyaránt ellenőrzött körülmények között készültek, és lehetőség volt a gyenge minőségű nyomatok elutasítására, majd újbóli rögzítésére.

Amennyiben egy tagállam létrehoz egy figyelmeztető jelzést, de nem rendelkezik a kiegészítéséhez szükséges nyomatokkal, azok szerepelhetnek egy olyan másik tagállam nemzeti AFIS-ában, amely már foglalkozott a kérdéses személlyel. A SIRENE-kézikönyv⁷ ismerteti a figyelmeztető jelzéshez csatolandó ilyen jellegű nyomatok továbbításának módját. Mivel előfordulhat, hogy a nyomatokat másik rendszerben vették le, gondoskodni kell róla, hogy tartalmazzák a „minőségi pontszámukat” feltüntető adatrekordot is, hogy a nyomatok felhasználása minden esetben a megfelelő információk birtokában történjen.

3.2.1. A beutazás vagy a tartózkodás megtagadása (a rendelet 24. cikke)

A személyekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzések közül egyértelműen ez a leggyakoribb. Feltételezve, hogy a kibocsátó tagállam eléri a SIS-ben szereplő figyelmeztető jelzés tárgyát képező személyt (a továbbiakban: a figyelmeztető jelzés tárgya), rögzítenek 10 nyomatot, hozzáadják a figyelmeztető jelzéshez, és összevetik a SIS-ben már szereplő 10 nyomattal. Így azonosítható a kapcsolat más figyelmeztető jelzésekkel.

3.2.2. Átadás vagy kiadatás céljából letartóztatandó személyek (a határozat 26. cikke)

Előfordulhat, hogy a figyelmeztető jelzés kiadásakor a figyelmeztető jelzés tárgya nem elérhető, és nem állnak rendelkezésre nyomatok. A figyelmeztető jelzést kiadó tagállam nemzeti AFIS-a azonban már tartalmazhatja a szóban forgó személy ujjnyomatait, és a tagállam így kiegészítheti a figyelmeztető jelzést. Rögzítenek 10 nyomatot, hozzáadják a figyelmeztető jelzéshez, és összevetik a SIS-ben más figyelmeztető jelzésekhez társítva már szereplő 10 nyomattal.

3.2.3. Eltűnt személyek (a határozat 32. cikke)

Az ilyen személyek ujjnyomatai nem mindig állnak rendelkezésre a figyelmeztető jelzés létrehozásakor. Mindazonáltal bizonyos esetekben – ha létezik nemzeti nyilvántartás és a jogszabályok lehetővé teszik – az ujjnyomatok továbbíthatók a figyelmeztető jelzéshez.

A vizsgálat során a szóban forgó személy látens ujjnyomatai felhasználhatók a SIS-ben végzett kereséshez (ezeket az ujjnyomokat azonban nem őrzik meg és nem tárolják az adatbázisban). Ilyen esetben nem figyelmeztető jelzés létrehozásáról van szó, hanem lekérdezésről.

⁷ Melléklet a Bizottság 2013/115/EU végrehajtási határozatához a SIRENE-kézikönyvről és a Schengeni Információs Rendszer második generációja (SIS II) további végrehajtási intézkedéseiről.

3.2.4. Bírósági eljárásban való részvételük érdekében keresett személyek (a határozat 34. cikke)

Lehet, hogy nem mindig állnak rendelkezésre nyomatok, egy tagállam azonban kiegészítheti a figyelmeztető jelzést a nemzeti AFIS-ából származó nyomatokkal, amennyiben az engedélyezett.

3.2.5. Rejtett vagy célzott ellenőrzések (a határozat 36. cikke)

Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy nem állnak rendelkezésre nyomatok. Az ellenőrzések jellegéből adódóan nem valószínű, hogy a nyomatok egy későbbi szakaszban elérhetők lesznek. A figyelmeztető jelzést kiadó tagállam nemzeti AFIS-a azonban már tartalmazhatja a szóban forgó személy ujjnyomatait, és a tagállam így kiegészítheti a figyelmeztető jelzést. Rendőrségi ellenőrzések/határforgalom-ellenőrzések során lehetőség nyílik arra, hogy ezeknek a nyomatoknak a felhasználásával lekérdezéseket végezzenek.

3.2.6. Személyazonossággal való visszaélés (a rendelet 36. cikke, a határozat 51 cikke)

Személyazonossággal való visszaélés esetén az áldozat beleegyezésével a tagállamok hozzáadhatják az áldozat ujjnyomatait a személyazonossággal visszaélő személyre vonatkozó figyelmeztető jelzéshez. Ez az intézkedés a figyelmeztető jelzés frissítését, nem pedig létrehozását eredményezi. A csaló és az áldozat azonosítását egyaránt lehetővé teszi a hatóságok számára, mivel az áldozat szükség esetén igazolni tudja személyazonosságát. Miután az ellenőrzési ponton való határellenőzés keretében a név és születési idő alapján végzett lekérdezés találatot hozott, az áldozat személyazonossága elkülönített helyen történő ellenőrzés során ellenőrizhető.

3.3. A SIS AFIS méretének számszerűsítése és a tranzakciók száma

A tanulmány készítésekor a SIS megközelítőleg 5 500 ujjnyomatrekordot tartalmazott. A tagállamok megerősítették, hogy az AFIS funkció hiánya korlátozza a nyomatok SIS-be való feltöltésének lehetőségét.

3.3.1. Méret

A SIS-ben szereplő, személyekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzések száma viszonylag állandó. A kiutasítási határozatok és a vonatkozó beutazási tilalmak hozzáadására irányuló javaslatok nyomán ez a szám növekedhet. A várakozások szerint a SIS AFIS mérete még növekedés esetén is elmaradna egy nagy tagállam hasonló adatbázisának méretétől, ezért a mérettel összefüggő technikai problémák várhatóan nem merülnének fel.

3.3.2. A tranzakciók mennyisége

Két tranzakciótípust kell figyelembe venni:

- **Keresések/lekérdezések:** a SIS-t a keresések/lekérdezések formájában érkező kérések fogják leginkább igénybe venni. 2014-ben a figyelmeztető jelzések minden kategóriájában összesen közel két milliárd kérés érkezett a SIS nemzeti másolataihoz

vagy a központi rendszerhez. Ez magában foglalja a SIS-nek már elküldött lekérdezéseket is, és az AFIS bevezetése támogatni fogja a rendszert. A VIS-en keresztül benyújtott vízumkérelmeket ellenőrizni kell a SIS-ben. Naponta akár 20 000–30 000 azonosításra irányuló keresésre is sor kerülhet. Az Eurodac 750 000 tranzakciót dolgozott fel 2014-ben. Az ilyen tranzakciók előtt lekérdezést kell végezni a VIS-ben és a SIS-ben a terrorcselekmények és egyéb súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése és kivizsgálása érdekében. Várhatóan ujjnyomat-ellenőrzésekre is sor kerül majd. A schengeni határoknál az ellenőrzéseket a név és a születési idő használatával végzik. A tervek szerint a jövőben harmadik országbeli állampolgárok esetében ujjnyomat-ellenőrzést végeznek majd. Nem minden figyelmeztető jelzés tartalmaz nyomatokat, ezért nem minden keresés végezhető el így. Számos ellenőrzést továbbra is név és születési idő alapján kell majd végezni. Nem minden SIS hozzáférési pontnál lehet nyomatok alapján keresni.

- **Figyelmeztető jelzések létrehozása/frissítése/törlése:** 2014-ben összesen 1,4 millió létrehozási, frissítési és törlési tranzakciót hajtottak végre. Ezek közül 780 000 keretében sor került személyekkel kapcsolatos figyelmeztető jelzések létrehozására vagy frissítésére, és így akár nyomatok hozzáadására. Egy figyelmeztető jelzés törlésekor a kapcsolódó ujjnyomatadatokat is automatikusan törölni kell, de természetesen figyelembe kell venni a feldolgozási kapacitást.

A SIS AFIS megfelelő méretezéséhez fontos, hogy pontos statisztikák álljanak rendelkezésre. A SIS-szel kapcsolatos munka során felhasználható a nemzeti AFIS kidolgozása során szerzett szakértelem.

3.3.3. Az ujjnyomatok cseréjére vonatkozó normák

A NIST-normák és az Interpol bevált gyakorlatokat ismertető útmutatója megfelelő alapot nyújt az ilyen jellegű cserékhez.

3.3.4. Felépítés

A SIS a következő elemekből épül fel:

- A tranzakciók 20 %-át kezelő központi rendszer. Öt tagállam használja közvetlenül a központi rendszert.
- Nemzeti másolatok (a tranzakciók 80 %-át kezelik), melyek lehetnek:
 - „részlegesek” (csak szavakból és számokból álló adatok, kilenc tagállam rendelkezik ilyen másolattal); vagy
 - „teljesek” (szavakból és számokból, valamint fényképekből és nyomatokból álló adatok, 16 tagállam rendelkezik ilyen másolattal).

Egy központi AFIS-ra azért van szükség, hogy biztosítsa a szolgáltatást a nemzeti másolattal nem rendelkező tagállamok, a részleges nemzeti másolattal rendelkező tagállamok, vagy akár a teljes nemzeti másolattal rendelkező tagállamok számára is, ha másolatuk technikai okokból nem áll rendelkezésre.

A központi rendszer minden olyan tranzakcióban részt vesz, amely figyelmeztető jelzések létrehozására, frissítésére vagy törlésére irányul. Nyomatok figyelmeztető jelzéshez való hozzáadásához AFIS minőségi ellenőrzést kell lefolytatni a központi rendszerben.

A központi rendszernek küldött létrehozási, frissítési vagy törlési tranzakciók három percen belül bekerülnek a nemzeti másolatokba. Az említett tranzakciók támogatásához szükség lesz egy központi AFIS-ra.

A SIS II jogi eszközök értelmében a nemzeti másolatban végrehajtott lekérdezésnek azonos eredményt kell adnia a SIS II adatbázisban végzett lekérdezéssel. A neveken és számokon alapuló lekérdezésekre vonatkozó ezen alapvető az újjnyomatokon alapuló lekérdezésekre is alkalmazni kell.

Amennyiben egy tagállam saját nemzeti másolatának részeként saját AFIS-t vezet be, akkor annak a központi AFIS-ével megegyező azonosítási teljesítményt kell nyújtania. Technikailag és jogilag létezhet nemzeti másolat részét képező AFIS, de az eredmények egyenértékűségének biztosítása kihívást jelent.

A központosított felépítés minőségi szempontból könnyebben kezelhető, de az ilyen rendszernek képesnek kell lennie a beérkező igények kielégítésére. A központi AFIS-ből és a teljes nemzeti másolatok részét képező egyéb AFIS-okból felépülő rendszerben az igények megoszlanának, de egy ilyen rendszer a fent ismertetett kihívással szembesülne. Erre megoldást jelenthet az, ha minden ilyen AFIS ugyanazt a szoftvert használná.

Miután megszületett a döntés az általános felépítésről, fontolóra kell venni, hogy a különböző felhasználási eseteket azonosan kell-e kezelni, vagy a mennyiségek és a válaszidők terén jelentkező különbségek miatt előnyösebb lenne az AFIS-on belül párhuzamos munkafolyamatokat vagy alrendszereket alkalmazni.

Egyes bűnüldözési vagy határ-ellenőrzési műveletek 30 másodperc alatti válaszidőt igényelnek majd, míg egy konzuli képviselőn lehet, hogy 5 perc alatti válaszidő is megfelel.

Egy rendőrőrsön, ellenőrzött helyzetekben 10 perc alatti válaszidőre lehet szükség. Fontos felmérni az ilyen felhasználási esetek nyomán keletkező munkaterhelést, valamint meghatározni az igények kezelése során alkalmazandó prioritásokat. Szűrők – például életkor vagy nem – használatával lecsökkenthető az összehasonlításhoz használt rekordok száma, ezáltal javulhat a válaszidő.

Végezetül a SIS AFIS esetében alkalmazni kell a SIS II jogi eszközökben meghatározott értékelési és jelentéstételi eljárásokat.

4. AJÁNLÁSOK

Az előző fejezetekben megerősítést nyert az AFIS technológia alkalmazhatósága és rendelkezésre állása. A Bizottság ezenfelül úgy véli, hogy fontolóra kell venni a következő 19 ajánlás végrehajtását az AFIS SIS-be való sikeres bevezetésének és alkalmazásának támogatása érdekében.

1. **Kiegészítő statisztikák iránti igény** – a személyekkel kapcsolatos lekérdezések évenkénti számáról és az ehhez kapcsolódó működési környezetről az AFIS méretének és adatfeldolgozási teljesítményének megfelelő felmérése érdekében.
2. **A bevált módszerek előmozdítása** – a SIS AFIS összefüggésében a nemzeti AFIS-ok fejlesztése és irányítása során szerzett szakértelem alapján.
3. **Egységes adatcsereszabvány** – a NIST adatkonténernek megfelelő alapot biztosítanak az ujjnyomatadatok cseréjéhez. Ki kell dolgozni a bevezetésre vonatkozó automatikus ellenőrzést.
4. **A prümi mechanizmus és a SIS II kiegészítő jellege** – az átfedések elkerülése érdekében tisztázni kell a prümi mechanizmus és a SIS AFIS egymást kiegészítő jellegét⁸.
5. **Célzott alrendszerek** – a különösen a mennyiség és a válaszidő tekintetében eltérő különböző felhasználási esetek miatt fontolóra kell venni párhuzamos munkafolyamatok vagy célzott alrendszerek alkalmazását.
6. **Kiváló minőségű rögzítési eljárás** – a rögzítési fázisban előnyben kell részesíteni az elektronikus (live-scan) eszközök és a tapasztalt eszközkészletek alkalmazását.
7. **Többszörös adatkészletek tárolása** – az összetett összehasonlítási stratégia támogatása érdekében.
8. **Az adatkészletek ellenőrzött továbbítása** – a SIS AFIS-nak el kell fogadnia más rendszerekben létrehozott nyomatokat, feltéve, hogy a kérdéses rendszerek paraméterei szerepelnek a figyelmeztető jelzéshez csatolt adatkészletben.
9. **A rögzítési pontok minősége**
 - a. **Eszközkészlet általi felügyelet** – megfelelő képzés a nyomatok rögzítéséről.
 - b. **Megfelelő érzékelő** – előnyben kell részesíteni az ún. „live-scan” eszközöket.
 - c. **Továbbfejlesztett grafikus felhasználói felület** – a megszerzett adatokra vonatkozó valós idejű visszajelzés biztosításához.
 - d. **Megfelelő felhasználói interakció** – a nyomatok rögzítésére szolgáló eljárásnak felhasználóbarátnak kell lennie.
 - e. **Megfelelő környezet** – a megvilágítás, a hőmérséklet és a háttér tekintetében.
 - f. **Az érzékelő karbantartása** – rendszeres és szisztematikus karbantartás.
10. **A minőség értékelésére szolgáló algoritmusok**
 - a. **A normáknak való megfelelés** – elfogadott minőségi mérőszámok alkalmazása.
 - b. **Korrekciós intézkedések** – a kapott nyomatok kielégítő minősége érdekében.
11. **Az azonosító rendszerek minősége**

⁸ A SIS-ben tárolt ujjnyomatokat csatolják a figyelmeztető jelzésekhez, és a SIS II adatbázisát a határellenőrzések és a bűnüldöző hatóságok által végzett ellenőrzések keretében veszik igénybe. A 2008/615/IB határozat alapján a prümi mechanizmus lehetőséget teremt a nemzeti bünyügyi AFIS-okban való keresésre. A SIS II-vel ellentétben a prümi mechanizmus nem kínál valós idejű hozzáférést az ujjnyomatrekordokhoz, és csak egyedi vizsgálati esetekben használható.

- a. **Minőségen alapú feldolgozás** – beleértve a kiegészítő eszközök – többek között az alternatív jelleg kiemelésére szolgáló funkciók és a folyamatspecifikus összehasonlítási algoritmusok – használatát is.
 - b. **Minőségen alapuló egyesítés** – különböző minták egyesítése, ami lehetővé teszi összetett ellenőrzések lefolytatását.
 - c. **Sablonok helyettesítése/frissítése** – a legjobb minták használata az AFIS-hoz tartozó sablonok generálása során.
 - d. **Nyomon követés** – statisztikák készítése az egyes alkalmazástípusok, helyszínek, eszközök és eszközközkezelők tekintetében.
12. **Gyermekekkel kapcsolatos esetek** – különösen az eltűnt személyekkel kapcsolatos esetekben, amennyiben egyértelmű, hogy a gyermek a nyomatok rögzítése óta nőtt, a SIS AFIS-nak az esethez kell tudnia igazítani a összehasonlítási eljárást.
13. **Központi minőség-ellenőrzés** – a nyomat minőségének ellenőrzése a SIS AFIS minőségi mérőszámok alapján.
14. **Jelentéstétel a gyengébb minőségű ujjnyomatkártyákról** – amennyiben egy nyilvántartásba vételre vagy figyelmeztető jelzéshez való hozzáadásra javasolt adatkészlet nem felel meg a SIS AFIS figyelmeztető jelzésre vagy közvetlenül az adatkészletkártyára vonatkozó minőségi követelményeinek.
15. **Az adatbázis integritása** – bevált gyakorlatok alkalmazása a következetlenségek vagy az adatbázisban rögzített hibás adatok – többek között nyomatok – előfordulási kockázatának csökkentésére.
16. **Lekérdezés**
- a. **Jobb felbontás (1000 dpi)⁹** – lehetőség biztosítása a nyomatok nagyobb felbontásban való tárolására abban az esetben, ha a tagállamok továbbfejlesztett szkennereket használnak.
 - b. **Sík és átforgatott ujjnyomatok** – engedélyezni kell a tagállamok számára, hogy a lekérdezés céljából történő ujjnyomattvételt a sík ujjnyomatok rögzítésére korlátozzák.
 - c. **Gyors ellenőrzés két nyomat alapján** – gyors lekérdezések végzésének lehetősége.
17. **Megfelelő válaszidők** – a különböző operatív forgatókönyvek alapján meghatározott három indikatív válaszidő biztosítása: a) nagyon rövid (30 másodperc alatti) b) közepes (5 perc alatti) c) hosszabb (legfeljebb 10 perc).
18. **Keresések prioritása** – prioritási szintek meghatározása a keresések feldolgozása terén, hogy a SIS AFIS jobban kezelje a rendszer munkaterhelését.
19. **Teljesítménymérés** – a SIS AFIS teljesítményére vonatkozó értékelések ütemezésének kellő időben való megfontolása.

⁹ Pont/hüvelyk.

5. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK – CSELEKVÉSI TERV

A tanulmány elkészítése és e jelentés konzultációs céllal történő benyújtása az Európai Parlamentnek az AFIS funkció SIS környezetben való biztosítása felé vezető első lépés. Gyakorlati szempontból az eu-LISA-val és a tagállamokkal most elvégzendő tevékenységek nagy vonalakban az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- (1) A speciális minőségi ellenőrzésre vonatkozó követelmények meghatározása a minimális adatminőségi normák teljesülésének biztosítása érdekében. Az előírásoknak szerepelniük kell a bizottsági végrehajtási határozatban.
- (2) A felhasználói követelmények és a szükséges rendszer méretének végleges meghatározása.
- (3) A szükséges rendszer felépítésének meghatározása. Ennek szerepelnie kell a bizottsági végrehajtási határozatban.
- (4) A műszaki előírások és a bevezetés ütemtervének meghatározása.
- (5) A SIS AFIS bevezetését célzó projekt megvalósítása.

6. KÖVETKEZTETÉS

Az AFIS funkció már szervesen kapcsolódik a bűnüldözési és határ-ellenőrzési adatbázisokhoz. A SIS is egy ilyen adatbázis, és az AFIS segítségével nem aknázhatók ki teljes mértékben a személyekhez kapcsolódó figyelmeztető jelzésekben rejlő lehetőségek.

Az e jelentésben összefoglalt elemzések és megfigyelések fényében a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az AFIS technológia megfelelő mértékben alkalmazható és rendelkezésre áll ahhoz, hogy integrálható legyen a SIS-be. Ez a jelentés áttekintést nyújt a Bizottság által megfogalmazott javaslatokról is, amelyekkel a SIS AFIS bevezetése és operatív környezetben való használata során kell foglalkozni.